

**DYREKTOR
IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ
W POZNANIU**

Poznań, 18 sierpnia 2022 roku

UNP: 3001-22-106266

Znak sprawy: 3001-IWW1.0921.10.2022

Pan
st. asp. Rafał Ratajczak
Naczelnik
Wielkopolskiego Urzędu Celno-
Skarbowego w Poznaniu
Ul. Krańcowa 28
61-037 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE	
Sporządzone na podstawie art. 46 i art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020, poz. 224).	
Nazwa i adres kontrolowanego urzędu	
398000 Wielkopolski Urząd Celno-Skarbowy w Poznaniu ul. Krańcowa 28, 61 - 037 Poznań	
Naczelnik kontrolowanego urzędu	
1. st. asp. Rafał Ratajczak – Naczelnik od 15 marca 2021 r. 2. st. asp. Jerzy Tomczak – Naczelnik do 14 marca 2021 r.	
Upoważnienie do przeprowadzenia kontroli	
Nr 15/2022 z 20 maja 2022 r. wydane przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu.	
Wpis do książki kontroli	
Kontrola w trybie zwykłym wpisana pod pozycją nr 3/2022.	
Koordynator kontroli – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
–	
Kontrolerzy – imię, nazwisko i stanowisko służbowe/stopień służbowy	
1.	Monika Wróblewska – starszy ekspert skarbowy

Data rozpoczęcia czynności kontrolnych	25 maja 2022 r.
Data zakończenia czynności kontrolnych	24 czerwca 2022 r.
Zakres kontroli	
Przedmiot kontroli	Poprawność saldowania zabezpieczenia generalnego.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. Badaniem mogły zostać objęte również zdarzenia i dokumenty wcześniejsze lub późniejsze, gdy miały związek z przedmiotem kontroli.
Kontrolowany obszar działalności	
Obsługa zgłoszeń celnych	
Cel kontroli	
Celem kontroli jest ustalenie, czy oddziały celne, wyznaczone jako Centrum Urzędowego Dokonywania Odpraw CUDO, weryfikują poprawność saldowania zabezpieczenia generalnego w uproszczeniu, o którym mowa w art. 182 UKC, tj. wpis do rejestru zgłaszającego, na etapie obsługi Powiadomienia o przedstawieniu.	
Ocena skontrolowanej działalności	
<p>Kontrolowany obszar dotyczył prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego w uproszczeniu wpisu do rejestru zgłaszającego. Obejmował on monitorowanie przez Urząd zarówno zabezpieczenia generalnego złożonego do procedury dopuszczenia do obrotu towaru, jak również w sytuacji, gdy po przedstawieniu towaru następuje jego „krótkotrwałe” czasowe składowanie.</p> <p>Zauważyć należy, że na gruncie przepisów unijnych, w przypadku zabezpieczenia złożonego do procedury dopuszczenia do obrotu, saldowanie zabezpieczenia generalnego, ma miejsce również na etapie obsługi zgłoszenia uzupełniającego, w trybie automatycznym (poprzez system informatyczny). W przypadku „krótkotrwałego” czasowego składowania, monitorowanie m. in. prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego odbywa się w drodze audytu, który przeprowadza komórka Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych (ICC).</p> <p>W kontrolowanym obszarze ustalono, że nie podejmowano dodatkowych działań w tym zakresie. W 2021 r. Oddział Celny w Poznaniu oraz Oddział Celny w Kaliszu nie weryfikowały poprawności saldowania zabezpieczenia generalnego w uproszczeniu wpisu do rejestru zgłaszającego, na etapie obsługi Powiadomienia o przedstawieniu.</p> <p>Ustalono, że w 2021 r., zarówno komórka ICC, jak i właściwe komórki Pionu Kontroli Celno-Skarbowej i Analityki WUCS w Poznaniu, w wyniku przeprowadzonych audytów i kontroli celno-skarbowych, w zakresie poprawności saldowania kwoty zabezpieczenia, stwierdziły nieprawidłowości w blisko połowie zbadanych przypadków.</p> <p>Wyniki tych audytów i kontroli wskazują na ryzyko nadużyć w zakresie prawidłowego saldowania zabezpieczeń generalnych przez przedsiębiorców, w uproszczeniu wpisu do rejestru zgłaszającego.</p>	

Naczelnik WUCS w Poznaniu nie określił w Arkuszu identyfikacji/aktualizacji ryzyka na rok 2021 ryzyka związanego z kontrolowanym obszarem. Natomiast w rejestrze ryzyk Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu na rok 2021 określono ryzyko „zagrożenie terminowości i jakości prowadzonych monitorowań pozwoleń, związane z narastającą ilością pozwoleń do monitorowania, złożonością czynności weryfikacyjnych, głównie w zakresie saldowania zabezpieczeń generalnych”. Właścicielem ryzyka jest komórka Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych (ICC). Wobec powyższego, zaleca się, aby Naczelnik WUCS w Poznaniu we współpracy z komórką nadzorującą - Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych dokonał weryfikacji kontrolowanego obszaru i identyfikacji ryzyka w tym zakresie. Należy również ocenić możliwe skutki i istotność wystąpienia ryzyka, biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych audytów i kontroli celno-skarbowych. W przypadku zidentyfikowania ryzyka należy wypracować, wraz z komórką nadzorującą, wspólne stanowisko i określić tryb postępowania w celu jego zminimalizowania. Na przykład, poprzez wdrożenie dodatkowych działań, wprowadzenie dodatkowych procedur kontrolnych itp.

Natomiast w obszarze, w którym prowadzone są kontrole i audyty poprawności saldowania zabezpieczeń generalnych w uproszczeniach, zarówno przez właściwe komórki organizacyjne Pionu Kontroli Celno-Skarbowej i Analityki WUCS w Poznaniu, jak i przez komórkę Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych, należy również wzmocnić prawidłowy przepływ informacji pomiędzy Naczelnikiem Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu oraz Dyrektorem Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu.

W przypadku wdrożenia środków zaradczych zaleca się również, aby kontrolowany obszar objąć kontrolą funkcjonalną.

DOKONANE USTALENIA FAKTYCZNE

I. Wewnętrzna organizacja obowiązująca w kontrolowanym obszarze

W Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu nie została określona procedura wewnętrzna dotycząca kontroli prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego w uproszczeniu, o którym mowa w art. 182 UKC, tj. wpisu do rejestru zgłaszającego.

Natomiast w ocenie komórki nadzorującej i koordynującej nadzór nad prawidłowością stosowania przepisów prawa z zakresu ułatwień, tj. Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych IAS w Poznaniu (dalej: ICC), skutecznym wzorcem kontroli prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego, dokonywanej przez organy celne jest kontrola wielopłaszczyznowa. Pierwszym ogniwem jest kontrola realizowana na etapie obsługi zgłoszenia celnego. Przy okazji innych czynności rewizyjnych, wykonywanych przez oddziały celne, pożądana byłaby również weryfikacja saldowania zabezpieczenia generalnego przez przedsiębiorcę. Kolejną kontrolą następować powinna w ramach monitorowania poprawności saldowania kwoty referencyjnej zabezpieczenia przez komórki wydające pozwolenia na zabezpieczenia generalne. W sytuacji, gdy istnieją uzasadnione przesłanki, komórki ds. obsługi przedsiębiorców w zakresie cła, pozwoleń i czynności

audytowych (ICC), mają możliwość zlecenia czynności kontrolnych do komórek kontrolnych urzędów celno-skarbowych.

W świetle zapisów Regulaminów organizacyjnych Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu, obowiązujących w okresie objętym kontrolą:

- Oddział Celny w Poznaniu (CUDO) umiejscowiony był:
 - w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 28 lutego 2021 r. w Delegaturze WUCS w Poznaniu, nad którym bezpośredni nadzór sprawował IV Zastępca Naczelnika WUCS,
 - w okresie od 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. – w Pionie Obsługi Zgłoszeń Celnych i Orzecznictwa, Delegatura WUCS w Poznaniu, nad którym bezpośredni nadzór sprawował V Zastępca Naczelnika WUCS,
- Oddział Celny w Kaliszu (CUDO) umiejscowiony był:
 - w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 28 lutego 2021 r. w Delegaturze WUCS w Kaliszu, nad którym bezpośredni nadzór sprawował V Zastępca Naczelnika WUCS,
 - w okresie od 1 marca 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. – w Pionie Obsługi Zgłoszeń Celnych i Orzecznictwa, Delegatura WUCS w Poznaniu, nad którym bezpośredni nadzór sprawował V Zastępca Naczelnika WUCS.

W Regulaminach organizacyjnych WUCS w Poznaniu, zarówno Oddziałowi Celnemu w Poznaniu, jak i w Kaliszu nie przypisano wprost w zadaniach kontrolę prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego. Jednym z zadań, wymienianych w obowiązujących wówczas Regulaminach było „obsługa/saldowanie dokumentów stanowiących załącznik do zgłoszenia celnego przedkładanych przez zgłaszającego w formie papierowej”. Natomiast, w świetle zapisów Regulaminów organizacyjnych Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu, obowiązujących w okresie objętym kontrolą, komórce Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych (ICC) przypisano m.in. zadania:

1. prowadzenie postępowań w zakresie pozwoleń na złożenie zabezpieczenia generalnego,
2. monitorowanie warunków i kryteriów, które mają być spełnione przez posiadaczy pozwoleń oraz obowiązków wynikających z tych pozwoleń,
3. koordynacja i nadzór nad prawidłowością stosowania przepisów prawa z zakresu ułatwień, o których mowa m.in. w art. 182 UKC (wpis do rejestru zgłaszającego).

Komórka organizacyjna Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych ICC monitoruje kwotę referencyjną zabezpieczenia generalnego (sprawdza poprawność saldowania zabezpieczenia) w drodze audytu – w każdym przypadku w stosunku do zabezpieczeń złożonych do czasowego składowania w miejscach uznanych i magazynach czasowego składowania, do procedury składowania celnego oraz do procedury tranzytu, w której zgłoszenie celne składane jest w formie papierowej dla towarów przewożonych koleją.

1. Przepisy unijne dotyczące kontrolowanego obszaru

1.1 Zabezpieczenie generalne w uproszczeniach, o których mowa w art. 182 UKC, tj. wpis do rejestru zgłaszającego

W 2018 r. Krajowa Administracja Skarbowa rozpoczęła etapową centralizację elektronicznych zgłoszeń celnych, tzw. rozwój Centrum Urzędowego Dokonywania Odpraw - CUDO. W poszczególnych urzędach celno-skarbowych, zamiast do kilku dotychczasowych oddziałów celnych, elektroniczne zgłoszenia składane są do jednego wyznaczonego. Pozostałe oddziały wyłącznie kontrolują przedstawiony towar oraz obsługują sprawy załatwiane w formie „papierowej”. W wyniku tych zmian wyodrębniono ogólnopolską siatkę CUDO. W Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu na lokalizację CUDO wybrano Oddział Celny w Poznaniu oraz Oddział Celny w Kaliszu.

W związku z powyższym, obszar objęty kontrolą przypisany jest wyłącznie do tych dwóch oddziałów celnych.

Zgodnie z przepisami Unijnego Kodeksu Celnego (dalej: UKC) w większości przypadków zabezpieczenie kwot długu celnego ma charakter obowiązkowy. Obowiązek złożenia zabezpieczenia wynika bezpośrednio z przepisów unijnych, odnoszących się do poszczególnych procedur celnych lub regulujących sytuację towaru w inny sposób. Może również stanowić warunek wydania pozwolenia na stosowanie określonej procedury celnej. W przypadku uproszczenia wpisu do rejestru zgłaszającego, złożenie zabezpieczenia jest obowiązkowe m.in. w następujących przypadkach:

- dopuszczenie do obrotu – jako warunek zwolnienia towaru do procedury zamiast zapłaty – art. 195 ust. 1 akapit pierwszy UKC i art. 244 Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2015/2447 (dalej: UKC-RW),
- dla przedstawienia towarów, w tym krótkotrwałego czasowego składowania – art. 115 Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 (dalej: UKC-RD) w związku z art. 148 ust. 2 lit. c) UKC - wymóg złożenia zabezpieczenia dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy po przedstawieniu następuje krótkotrwałe czasowe składowanie towaru do czasu objęcia towaru wnioskowaną procedurą celną.

Zabezpieczenie obejmuje kwotę powstałych lub mogących powstać należności celnych i innych należności należnych w związku z przywozem lub wywozem towarów, tj. podatek VAT i akcyzowy w imporcie.

Zabezpieczenie generalne składane jest do wielu operacji, deklaracji i procedur celnych. Możliwość korzystania z zabezpieczenia generalnego uzależniona jest od uzyskania pozwolenia na jego złożenie na podstawie art. 89 ust. 5 UKC i art. 95 UKC. Pozwolenie wydaje Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu i jest ono rejestrowane w systemie informatycznym Ogólnopolski System Obsługi Zabezpieczeń i Pozwoleń OSOZ2 (dla nadania numeru GRN, co ma ułatwić monitorowanie kwoty referencyjnej zabezpieczenia). Wysokość zabezpieczenia jest równa kwocie referencyjnej ustalonej przez urząd. Na terenie Rzeczypospolitej Polskiej stosowane są zabezpieczenia w 2 formach:

- depozyt w gotówce,
- zobowiązanie gwaranta.

W przypadku przedsiębiorcy korzystającego z uproszczenia, o którym mowa w art. 182 UKC, tj. wpisu do rejestru zgłaszającego, należności celne i podatkowe podlegają zabezpieczeniu. W badanym obszarze Powiadomienia PWD dotyczyły towarów nieunijnych, które objęte były procedurą dopuszczenia do obrotu (kod 40). Zanim jednak sprowadzane towary zostaną objęte procedurą dopuszczenia do obrotu przedstawiane są organom celnym w miejscu uznanym lub w magazynie czasowego składowania. Od czasu przedstawienia towarów, aż po ich zgłoszenie do procedury celnej lub powrotnego wywozu – towary znajdują się w statusie „krótkotrwałego” czasowego składowania, które również objęte jest zabezpieczeniem generalnym.

W związku z powyższym, w badanym obszarze, wymóg złożenia zabezpieczenia dotyczył 2 sytuacji:

1. gdy po przedstawieniu towarów następuje krótkotrwałe czasowe składowanie towaru do czasu objęcia towaru wnioskowaną procedurą (warunek zakończenie procedury tranzytu w uproszczeniu) – zabezpieczenie potencjalnego długu od czasu przedstawienia do czasu zgłoszenia towaru do kolejnej procedury celnej,
2. w procedurze dopuszczenia do obrotu – jako warunek zwolnienia towaru do procedury zamiast zapłaty.

Powyższe zabezpieczenia podlegały saldowaniu i zostały objęte zakresem kontroli. Jak wynika z Wytycznych Departamentu Ceł Ministerstwa Finansów w sprawie stosowania uproszczeń, o których mowa w art. 166, 179 i 182 UKC z 2021 r. w przypadku wpisu do rejestru zgłaszającego osoba upoważniona dokonuje wraz z wpisem do rejestru obciążenia salda zabezpieczenia generalnego. Osoba upoważniona zobowiązana jest do saldowania zabezpieczenia generalnego i jego bieżącej kontroli, aby kwota wynikająca z długu celnego oraz zobowiązań podatkowych (o ile takie powstają i podlegają zabezpieczeniu) była zawsze zabezpieczona. Zwolnienie kwoty zabezpieczenia możliwe jest po dokonaniu zapłaty należności obciążającej saldo zabezpieczenia generalnego, ale nie wcześniej niż w dniu obciążenia rachunku bankowego dłużnika. W przypadku zabezpieczenia dotyczącego „krótkotrwałego” czasowego składowania towaru, zwolnienie salda zabezpieczenia następuje z chwilą rozpoczęcia procedury dopuszczenia do obrotu.

Zgodnie z art. 156 akapit 2 UKC-RW osoba, od której wymagane jest złożenie zabezpieczenia ma obowiązek informowania urząd celny zabezpieczenia o przekroczeniu kwoty referencyjnej zabezpieczenia w celu jej podwyższenia.

2. Ułatwienia dodatkowe wynikające z realizacji wpisu do rejestru zgłaszającego w procedurach przywozowych – zwolnienie z zabezpieczenia podatku

- Art. 33a ustawy o podatku od towarów i usług

Posiadacz pozwolenia na stosowanie wpisu do rejestru zgłaszającego ma możliwość rozliczenia podatku VAT w deklaracji podatkowej – podstawa prawna z art. 33a ustawy o VAT. Przy realizacji procedury uproszczonej stosując art. 33a ustawy o VAT należy:

- w systemie AIS/IMPORT przy typie opłaty B00 podać kwotę podatku VAT i metodę płatności „G” (w związku z faktem, że podatek nie będzie podlegał zabezpieczeniu),
- w Powiadomieniu o przedstawieniu należy podać krajowy kod informacji dodatkowej 4PL05 – oznaczający rozliczenie VAT zgodnie z art. 33a ustawy o podatku od towarów i usług.

W takim przypadku zabezpieczenie podatku nie jest wymagane, gdyż podatnik zarejestrowany jako podatnik VAT czynny może rozliczyć kwotę podatku należnego z tytułu importu towarów w deklaracji podatkowej składanej za okres, w którym powstał obowiązek podatkowy z tytułu importu tych towarów. Warunkiem zwolnienia jest przedstawienie naczelnikowi urzędu celno-skarbowego następujących dokumentów, wydanych nie wcześniej niż 6 miesięcy przed dokonaniem importu:

- zaświadczeń o braku zaległości we wpłatach należnych składek na ubezpieczenie społeczne oraz we wpłatach poszczególnych podatków stanowiących dochód budżetu państwa, przekraczających odrębnie z każdego tytułu, w tym odrębnie w każdym podatku, odpowiednio 3% kwoty należnych składek i należnych zobowiązań podatkowych w poszczególnych podatkach,
- potwierdzenia zarejestrowania podatnika jako podatnika VAT czynnego.

Wymóg przedstawienia przez podatnika wymaganych dokumentów, uważa się za spełniony również w przypadku złożenia przez podatnika oświadczeń o tej samej treści (składanych pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań).

- art. 33 ust. 7a ustawy o podatku od towarów i usług oraz art. 28 ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym

Zgodnie z art. 33 ust. 7a ustawy o podatku od towarów i usług, organ celny nie zabezpiecza kwoty podatku, gdy zabezpieczenie potencjalnego długu celnego dotyczy przypadków objęcia towarów czasowym składowaniem lub procedurą: końcowego przeznaczenia, składowania celnego, uszlachetniania czynnego lub odprawy czasowej z całkowitym zwolnieniem od należności celnych przywozowych, pod warunkiem że podatnik przedstawi organowi celnemu dokumenty potwierdzające, że:

- jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny,
- nie posiada zaległości z tytułu cła i podatków stanowiących dochód budżetu państwa,
- nie posiada zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz
- nie jest wobec niego prowadzone postępowanie egzekucyjne, likwidacyjne lub upadłościowe.

Zgodnie z przepisami wymóg przedstawienia wymaganych dokumentów uważa się za spełniony również w przypadku złożenia przez podatnika oświadczeń o tej samej treści.

Z kolei zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym organ celny zabezpiecza kwotę akcyzy lub opłaty paliwowej, jeżeli nie zostały one zapłacone, w przypadkach i trybie stosowanych przy zabezpieczaniu należności celnych na podstawie przepisów prawa celnego, z wyjątkiem przypadków, gdy wyroby akcyzowe zostały:

- 1) objęte procedurą zawieszenia poboru akcyzy i zostało złożone zabezpieczenie akcyzowe, z zastrzeżeniem art. 63 ust. 1a;
- 2) objęte czasowym składowaniem lub procedurą: składowania celnego, uszlachetniania czynnego lub odprawy czasowej, a podmiot zobowiązany do złożenia zabezpieczenia należności celnych na podstawie przepisów prawa celnego spełnia warunki, tj. złoży oświadczenia, że:
 - ma swoją siedzibę lub miejsce zamieszkania na terytorium kraju;
 - nie posiada zaległości z tytułu cła i podatków stanowiących dochód budżetu państwa, opłaty paliwowej, składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz nie jest wobec niego prowadzone postępowanie egzekucyjne, likwidacyjne lub upadłościowe.

Mając powyższe na uwadze, jeżeli podmiot spełnił określone warunki, właściwy naczelnik urzędu celno-skarbowego nie zabezpiecza odpowiednio kwoty podatku VAT, kwoty akcyzy oraz kwoty opłaty paliwowej.

3. Monitorowanie kwoty referencyjnej zabezpieczenia generalnego przez organy celne

Monitorowanie kwoty referencyjnej oznacza zapewnienie, aby kwota należności celnych oraz innych opłat podlegających zabezpieczeniu nie przekroczyła kwoty referencyjnej w okresie korzystania z zabezpieczenia. Monitorowanie kwoty referencyjnej dokonywane jest przez osobę zobowiązaną do złożenia zabezpieczenia (art. 156 UKC-RW) oraz organ celny. Zgodnie z zapisami art. 89 ust. 6 UKC organy celne monitorują zabezpieczenie. Przepisy unijne regulują sposób monitorowania kwoty referencyjnej w dwojaki sposób: poprzez saldowanie (przez przedsiębiorcę oraz automatycznie poprzez system teleinformatyczny OSO22 lub NCTS2) lub w drodze audytu.

W świetle zapisów art. 157 UKC-RW monitorowanie kwoty referencyjnej przez organ celny dokonywane jest w następujący sposób:

- na podstawie każdego zgłoszenia celnego i przed zwolnieniem towaru do procedury – dla dopuszczenia do obrotu, końcowego przeznaczenia, odprawy czasowej i uszlachetniania czynnego - w procedurze standardowej, uszlachetniania biernego, a także dla unijnego tranzytu – monitorowanie odbywa się automatycznie w systemie informatycznym OSO22 oraz NCTS2 (tranzyt unijny) - art. 157 ust. 1 zdanie pierwsze i ust. 2 UKC-RW,
- na podstawie zgłoszenia uproszczonego - dla dopuszczenia do obrotu, końcowego przeznaczenia, odprawy czasowej i uszlachetniania czynnego, uszlachetniania

biernego w przypadku procedury uproszczonej w formie zgłoszenia uproszczonego - monitorowanie odbywa się automatycznie w systemie informatycznym OSOZ2 - art. 157 ust. 1 zdanie drugie UKC-RW,

- na podstawie każdego zgłoszenia uzupełniającego – dla dopuszczenia do obrotu, końcowego przeznaczenia w przypadku procedury uproszczonej w formie wpisu do rejestru zgłaszającego - monitorowanie odbywa się automatycznie w systemie informatycznym OSOZ2 - art. 157 ust. 1 zdanie drugie UKC-RW,
- w formie regularnego i odpowiedniego audytu – dla czasowego składowania (w miejscach uznanych i magazynach czasowego składowania) i składowania celnego oraz odprawy czasowej i uszlachetnienia czynnego w przypadku procedury uproszczonej w formie wpisu do rejestru zgłaszającego – art. 157 ust. 3 UKC-RW.

Ponadto, ustęp 1 zdanie drugie art. 157 UKC-RW mówi o tym, że w przypadku gdy zgłoszenia celne dopuszczenia do obrotu są składane zgodnie z pozwoleniem, o którym mowa w art. 182 UKC (wpis do rejestru zgłaszającego), monitorowanie odpowiedniej części kwoty referencyjnej jest zapewniane na podstawie zgłoszeń uzupełniających lub, w stosownych przypadkach, na podstawie danych wpisanych w ewidencji.

W przypadku kontrolowanego obszaru, tj. uproszczenia wpisu do rejestru zgłaszającego, monitorowanie kwoty referencyjnej przez urząd ma miejsce po zwolnieniu towaru do procedury, na podstawie każdego zgłoszenia uzupełniającego poprzez automatyczne saldowanie przez Ogólnopolski System Obsługi Zabezpieczeń i Pozwoleń OSOZ2. Odbywa się to w ten sposób, że system AIS wysyła automatyczny komunikat do systemu ZEFIR2, a ten z kolei do systemu OSOZ2, gdzie finalnie następuje obciążenie salda zabezpieczenia generalnego. Natomiast w przypadku saldowania zabezpieczenia generalnego w „krótkotrwałym” czasowym składowaniu, nie podlega ono automatycznemu saldowaniu w systemie informatycznym. W obu przypadkach, zgodnie z art. 156 UKC-RW osoba, od której wymagane jest złożenie zabezpieczenia zobowiązana jest do monitorowania kwoty referencyjnej. Osoba ta zobowiązana jest również do informowania, jeżeli wysokość kwoty referencyjnej przestaje być wystarczająca do pokrycia operacji. Oznacza to, że posiadacz pozwolenia na złożenie zabezpieczenia generalnego:

- w sytuacji, gdy po przedstawieniu następuje „krótkotrwałe” czasowe składowanie towaru do czasu objęcia towaru wnioskowaną procedurą celną, oraz
- do procedury dopuszczenia do obrotu

zobowiązany jest do samodzielnego saldowania kwoty zabezpieczenia generalnego w prowadzonej ewidencji, już na etapie dokonywania wpisu do rejestru zgłaszającego.

W tym konkretnym przypadku monitorowanie kwoty referencyjnej zabezpieczenia generalnego przez urząd ma miejsce:

- w drodze audytu, który przeprowadza, komórka Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych IAS w Poznaniu (ICC)

- na podstawie każdego zgłoszenia uzupełniającego, gdzie odbywa się ono automatycznie w systemie informatycznym OSOZ2 (komunikat systemowy AIS przesyłany do systemu ZEFIR, w którym następuje obciążenie salda zabezpieczenia – system ZEFIR łączy się z systemem OSOZ2).

Jak wynika z Wytycznych Departamentu Ceł Ministerstwa Finansów w sprawie monitorowania kwoty referencyjnej zabezpieczenia generalnego w drodze audytu, zastępuje on, w określonych przypadkach, saldowanie kwoty referencyjnej zabezpieczenia w elektronicznym systemie organów celno-skarbowych obsługującym zabezpieczenia (OSOZ2). Czynności organu celno-skarbowego w ramach tego audytu odbywają się, w przeciwieństwie do saldowania, po zwolnieniu towaru do procedury lub, w przypadku zastosowania uproszczeń, o których mowa w art. 166 lub 182 Unijnego Kodeksu Celnego, po zakończeniu obsługi zgłoszenia uzupełniającego. Monitorowanie kwoty referencyjnej zabezpieczenia w drodze audytu dokonywane jest w ramach monitorowania pozwolenia na złożenie zabezpieczenia generalnego (rejestrowany w systemie OSOZ2 pod numerem GRN), na podstawie art. 23 ust. 5 zdanie drugie UKC (monitorowanie wypełniania obowiązków wynikających z pozwolenia). W 2021 r. komórka organizacyjna Izby - Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych (ICC) przeprowadziła czynności monitorowania zabezpieczeń dla czasowego składowania w odniesieniu do 34 firm i 42 pozwoleń na złożenie zabezpieczenia generalnego (GRN-ów). W ramach każdego pozwolenia badaniu podlegało od 1 do kilku operacji. Audytowane były działania zrealizowane zarówno w 2021 r. jak i wcześniej. W wyniku tych audytów, komórka ICC stwierdziła nieprawidłowości, w zakresie poprawności saldowania zabezpieczenia generalnego dla czasowego składowania, w 23 wydanych pozwoleniach (GRN) na 42 pozwolenia objęte audytem – co stanowi 54,76 %.

Jak wynika z wyjaśnień Ministerstwa Finansów dla przedsiębiorców w sprawie monitorowania zabezpieczenia w drodze audytu (umieszczonych na stronie internetowej podatki.gov.pl) posiadacz pozwolenia na złożenie zabezpieczenia generalnego musi liczyć się z koniecznością przedstawiania, na wezwania organu celno-skarbowego, dostępnych w jego siedzibie lub innym miejscu prowadzenia przez niego działalności, dokumentów/informacji/ewidencji umożliwiających sprawdzenie przez organ prawdziwości danych zawartych we wspomnianej ewidencji.

4. Przeprowadzanie czynności kontrolnych w stosunku do zgłoszeń celnych, wytypowanych do kontroli oraz ich dokumentowanie w Oddziale Celnym w Poznaniu oraz w Oddziale Celnym w Kaliszu

Jak wyjaśnił Naczelnik WUCS w Poznaniu, w oparciu o przeprowadzoną analizę, zgłoszenia celne/powiadomienia kierowane są do kontroli poprzez automatyczną lub ręczną analizę ryzyka. Automatyczna analiza ryzyka opiera się o bazę zastrzeżeń Zisar oraz krajową, jak i lokalną bazę zastrzeżeń. W tym przypadku system automatycznie nadaje dyrektywę, ze wskazaniem obszaru/zakresu kontroli zgłoszenia.

Ręczna analiza ryzyka przeprowadzana jest natomiast przez funkcjonariusza dokonującego obsługi zgłoszenia celnego. Po przyjęciu zgłoszenia, funkcjonariusz przeprowadza ręczną

analizę ryzyka. W przypadku podjęcia działań kontrolnych, zgłoszeniu nadaje stosowną dyrektywę z określeniem obszaru weryfikacji zgłoszenia. Dalsza obsługa zgłoszenia jest identyczna zarówno dla ręcznej, jak i automatycznej przypisanej dyrektywy. Zgłoszenie należy przydzielić do obsługi odpowiedniemu funkcjonariuszowi (dyspozytor - w zakresie badania dokumentów lub funkcjonariusz grupy rewizyjnej - w przypadku kontroli fizycznej towarów). Następnie zgłoszenie kierowane jest do kontroli (status kontrola), zgłaszający otrzymuje komunikat ZC261 – dla zgłoszeń w systemie AIS lub komunikat PW261 – dla powiadomień w systemie AIS. W komunikacie dla zgłaszającego znajduje się informacja o zakresie kontroli oraz wymaganych do przesłania/przedłożenia dokumentach. Po przeprowadzonej weryfikacji zgłaszający otrzymuje kolejne komunikaty w zależności od wyników kontroli. Cała obsługa zgłoszenia odbywa się poprzez system AIS (w imporcie) w oparciu o komunikaty. Procedura obsługi zawarta została w „Funkcjonalności AIS Import – instrukcja dla użytkowników wewnętrznych systemu” z 15 listopada 2018 r.

Dokumentowanie czynności kontrolnych odbywa się w systemie AIS/AES w postaci opisów do dyrektyw, a w przypadku sporządzenia dokumentacji fotograficznej zdjęcia zostają zarchiwizowane. Ponadto każda kontrola rejestrowana jest w systemie SPD-EKS System Przetwarzania Danych – Elektroniczna Książka Służby w zakładce Rejestr Kontroli.

II. Opis próby

Na potrzeby czynności kontrolnych pozyskano z systemu ALINA4:

- Raport dyrektyw 391010 za okres od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. – dotyczy Oddziału Celnego w Poznaniu (wersja Excel),
- Raport dyrektyw 394010 za okres od 1.01.2021 r. do 31.12.2021 r. – dotyczy Oddziału Celnego w Kaliszu (wersja Excel).

Zabezpieczenie należności celnych i podatkowych w uproszczeniach.

W przypadku stosowania wpisu do rejestru zgłaszającego, osoba upoważniona dokonuje wraz z wpisem do rejestru obciążenia salda zabezpieczenia generalnego (odrębna ewidencja). Osoba upoważniona zobowiązana jest do saldowania zabezpieczenia generalnego i jego bieżącej kontroli, aby kwota wynikająca z długu celnego oraz zobowiązań podatkowych (o ile takie powstają i podlegają zabezpieczeniu) była zawsze zabezpieczona.

W badanym obszarze saldowanie zabezpieczenia generalnego dotyczy 2 sytuacji:

- towary znajdują się w statusie „krótkotrwałego” czasowego składowania – odrębne zabezpieczenie generalne,
- towar jest objęty procedurą dopuszczenia do obrotu (jako kolejna procedura, po zakończeniu procedury tranzytu).

W sytuacji, gdy towary znajdują się w statusie „krótkotrwałego” czasowego składowania saldowanie zabezpieczenia generalnego przez przedsiębiorcę powinno mieć miejsce na etapie Powiadomienia o przedstawieniu (dokonywania wpisu do rejestru zgłaszającego). W tym przypadku monitorowanie kwoty referencyjnej przez organy celne nie odbywa się

automatycznie w systemie informatycznym OSOZ2, a jedynie w drodze audytu, po zakończeniu obsługi zgłoszenia uzupełniającego.

Z kolei, w sytuacji, gdy towar jest objęty procedurą dopuszczenia do obrotu obciążenie salda zabezpieczenia generalnego przez przedsiębiorcę powinno mieć miejsce z równoczesnym zwolnieniem salda w zabezpieczeniu generalnym do „krótkotrwałego” czasowego składowania. Natomiast monitorowanie kwoty referencyjnej przez urząd celny ma miejsce po zwolnieniu towaru do procedury, na podstawie każdego zgłoszenia uzupełniającego poprzez automatyczne saldowanie przez system informatyczny OSOZ2. Zwolnienie kwoty zabezpieczenia możliwe jest po dokonaniu zapłaty należności obciążającej saldo zabezpieczenia generalnego, ale nie wcześniej niż w dniu obciążenia rachunku bankowego dłużnika.

W opisanych wyżej przypadkach monitorowanie przez organy celne kwoty referencyjnej zabezpieczenia generalnego, przed zwolnieniem towaru do procedury, może mieć miejsce na etapie przeprowadzania rewizji celnej towarów.

W związku z tym, ustaleniom podlegać będzie, czy podczas wykonywanych czynności kontrolnych funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej, dokonując rewizji towaru, weryfikował jednocześnie prawidłowość obciążenia salda zabezpieczenia generalnego, na podstawie danych wpisanych przez przedsiębiorcę do ewidencji zabezpieczenia generalnego.

W pozyskanych raportach dyrektyw nie stwierdzono dyrektywy, która obejmowałaby dyspozycję prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego. Natomiast, w raporcie dyrektyw dotyczącym OC w Poznaniu w 5 przypadkach wydano dyspozycje dokonania rewizji towaru pod kątem realizacji procedury uproszczonej.

W okresie od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. (dane z systemu ALINA4) liczba złożonych dokumentów PWD wynosiła:

- w OC w Poznaniu (391010) – 90.081 (z uwagi na zbyt dużą ilość dokumentów i szeroki zakres czasowy system ALINA4 nie pobrał wszystkich danych – komunikat „Liczba dokumentów PWD: 90081, przekracza Twój limit”),
- w OC w Kaliszu (394010) – 7.073

Natomiast liczba dokumentów z nałożoną dyrektywą analizy ryzyka w 2021 r. przedstawiała się następująco:

- w OC w Poznaniu – 1.429
- w OC w Kaliszu – 237

W związku z powyższym, dla wyboru próby, metodą filtrowania danych użyto następujących kryteriów:

- rubryka „treść” oraz „dyspozycje” – czy zgłoszenie wybrane do kontroli losowej oraz czy czynności kontrolne dotyczyły rewizji towaru, również pod kątem realizacji procedury uproszczonej,
- rubryka „wynik” – czy czynności kontrolne obejmowały rewizję towaru, oględziny towaru.

Do próby wybrano 25% wszystkich zgłoszeń celnych (powiadomień o przedstawieniu PWD) objętych dyrektywą, zawierającą w swej treści rewizję towaru, tj. 11 powiadomień z OC Kalisz i 23 powiadomienia z OC w Poznaniu.

W OC w Poznaniu wybrano 5 zgłoszeń wg oceny kontrolującej (z dyrektywą, zawierającą w swej treści „realizacja procedury uproszczonej” oraz dotyczące wartości celnej towaru), pozostałe zgłoszenia w OC Poznań wybrano metodą losową (pierwsza pozycja i interwał co 6). Natomiast w OC w Kaliszu próbę wybrano metodą losową (pierwsza pozycja i interwał co 4).

Kontrolą objęto dokumentację z przeprowadzonych czynności kontrolnych w OC w Poznaniu oraz w OC w Kaliszu, załączoną do wytypowanych do próby Powiadomień o przedstawieniu (PWD), w tym Protokół z rewizji.

III. Weryfikacja prawidłowości zabezpieczania należności celno-podatkowych objętych zabezpieczeniem generalnym, saldowanym na etapie obsługi zgłoszenia celnego/Powiadomienia o przedstawieniu, w ramach procedury uproszczonej, o której mowa w art. 182 Unijnego Kodeksu Celnego (wpis do rejestru zgłaszającego)

1. Weryfikowanie przez urząd celno-skarbowy prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego przez przedsiębiorcę

Badany obszar dotyczy zabezpieczenia generalnego dotyczącego tzw. „krótkotrwałego czasowego składowania” oraz zabezpieczenia generalnego złożonego do procedury dopuszczenia do obrotu.

Czynnościami kontrolnymi objęto 23 zgłoszenia celne/powiadomienia o przedstawieniu (PWD) z OC w Poznaniu oraz 11 zgłoszeń celnych/powiadomień o przedstawieniu (PWD) z OC w Kaliszu – dotyczą procedury dopuszczenia do obrotu (kod 40).

Ustalenia:

- Oddział Celny w Poznaniu: wszystkie Powiadomienia o przedstawieniu (PWD) objęte próbą były skierowane do kontroli (22 przypadki rewizji celnej towaru oraz 1 przypadek badania dokumentów) w oparciu o automatyczną lub ręczną analizę ryzyka

Lp.	Nr PWD oraz ZCP	Czy powiadomienie podlegało saldowaniu zabezpieczenia generalnego	Podstawa prawna zwolnienia z obowiązku saldowania zabezpieczenia generalnego (tj. w związku z art. 33a ustawy o VAT lub w związku z art. 33 ust. 7a ustawy o VAT oraz art. 28 ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym)	Czy powiadomienie było przedmiotem kontroli prawidłowego saldowania zabezpieczenia generalnego przez oddział celny
1.	PWD 21PL391010M0019627 ZCP 21PL391010I0176891	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
2.	PWD 21PL391010M0038247 ZCP 21PL391010I0073942	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE
3.	PWD 21PL391010M0043440 ZCP 21PL391010I0277576	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE

4.	PWD 21PL391010M0161000 ZCP 21PL391010I0279821	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
5.	PWD 21PL391010M0200005 ZCP 21PL391010I0460350	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
6.	PWD 21PL391010M0213057 ZCP 21PL391010I0901680	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
7.	PWD 21PL391010M0234586 ZCP 21PL391010I0420294	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
8.	PWD 21PL391010M0234709 ZCP 21PL391010I0540466	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE
9.	PWD 21PL391010M0265938 ZCP 21PL391010I0586304	TAK – tylko opłata B00	A00 – zwolnienie z cła - art. 23 Rozporządzenia Rady (WE) 1186/09	NIE
10.	PWD 21PL391010M0306362 ZCP 21PL391010I0570830	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE
11.	PWD 21PL391010M0315499 ZCP 21PL391010I0627705	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE
12.	PWD 21PL391010M0418833 ZCP 21PL391010I0788153	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
13.	PWD 21PL391010M0482414 ZCP 21PL391010I0884860	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE
14.	PWD 21PL391010M0576930 ZCP 21PL391010I1042046	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
15.	PWD 21PL391010M0608402 <i>ANULOWANO</i>	Nie ustalono	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
16.	PWD 21PL391010M0648750 <i>ANULOWANO</i>	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE
17.	PWD 21PL391010M0720273 <i>ANULOWANO</i>	Nie ustalono	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
18.	PWD 21PL391010M0809091 ZCP 21PL391010I1444130	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE
19.	PWD 21PL391010M0877093 ZCP 21PL391010I1574393	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE PODLEGAŁO REWIZJI
20.	PWD 21PL391010M0935808 ZCP 21PL391010I1676832	TAK – opłata A00 i B00	NIE DOTYCZY	NIE
21.	PWD 21PL391010M0938689 <i>ANULOWANO</i>	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE
22.	PWD 21PL391010M0947614 <i>ANULOWANO</i>	TAK – tylko opłata B00	A00 – kwota opłaty 0,00 zł	NIE
23.	PWD 21PL391010M0979658 ZCP 21PL391010I1751060	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE

Spośród 23 przypadków w 6 przypadkach Powiadomienie nie podlegało saldowaniu kwoty zabezpieczenia generalnego. Natomiast w pozostałych 17 przypadkach urząd nie skontrolował, czy przedsiębiorca prawidłowo i na bieżąco dokonywał saldowania kwoty zabezpieczeń generalnych.

Na 23 zbadane Powiadomienia o przedstawieniu (PWD):

- w 22 przypadkach nie ustalono, czy miejsce przeprowadzenia rewizji celnej towaru było tożsame z miejscem prowadzenia ewidencji zabezpieczenia generalnego, gdyż Dyrektor IAS w Poznaniu nie był właściwy do udzielenia pozwolenia na złożenie przez Zgłaszającego zabezpieczenia generalnego (we wniosku o wydanie takiego pozwolenia Zgłaszający ma obowiązek wskazać miejsce prowadzenia ewidencji), nie wskazywano adresu miejsca przeprowadzania rewizji w Protokole z rewizji,
- w 1 przypadku miejsce prowadzenia ewidencji zabezpieczenia generalnego było inne, aniżeli miejsce przeprowadzania rewizji celnej towaru.

- Oddział Celny w Kaliszu: wszystkie Powiadomienia o przedstawieniu (PWD) objęte próbą były skierowane do kontroli (rewizja celna towaru) w oparciu o automatyczną lub ręczną analizę ryzyka

Lp.	Nr PWD oraz ZCP	Czy powiadomienie podlegało saldowaniu zabezpieczenia generalnego	Podstawa prawna zwolnienia z obowiązku saldowania zabezpieczenia generalnego (tj. w związku z art. 33a ustawy o VAT lub w związku z art. 33 ust. 7a ustawy o VAT oraz art. 28 ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym)	Czy powiadomienie było przedmiotem kontroli prawidłowego saldowania zabezpieczenia generalnego
1.	PWD 21PL394010M0001149 ZCP 21PL394010I0002877	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
2.	PWD 21PL394010M0010620 ZCP 21PL394010I00031387	NIE – PWD ANULOWANO	A00 - automatyczne saldowanie ZCP w OSOZ2 przez system AIS B00 - w związku z art. 33 ust. 7a ustawy o VAT oraz art. 28 ust. 3 ustawy o podatku akcyzowym	NIE DOTYCZY
3.	PWD 21PL394010M0017242 ZCP 21PL394010I00058862	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
4.	PWD 21PL394010M0031017 ZCP 21PL394010I0110547	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
5.	PWD 21PL394010M0048878 ZCP 21PL394010I0177965	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
6.	PWD 21PL394010M0055820 ZCP 21PL394010I00205795	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
7.	PWD 21PL394010M0060528 ZCP 21PL394010I00227269	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
8.	PWD 21PL394010M0063703 ZCP 21PL394010I00241994	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE
9.	PWD 21PL394010M0068110 ZCP 21PL394010I00264660	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
10.	PWD 21PL394010M0075809 ZCP 21PL394010I00285311	NIE	A00 – kwota opłaty 0,00 zł B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE DOTYCZY
11.	PWD 21PL394010M0088510 ZCP 22PL394010I0000521	TAK – tylko opłata A00	B00 - art. 33a ustawy o VAT	NIE

Spośród 11 przypadków w 4 przypadkach Powiadomienie nie podlegało saldowaniu kwoty zabezpieczenia generalnego. Natomiast w pozostałych 7 przypadkach urząd nie skontrolował, czy przedsiębiorca prawidłowo dokonał saldowania kwoty zabezpieczeń generalnych.

Na 11 zbadanych Powiadomień o przedstawieniu (PWD):

- w 7 przypadkach nie ustalono, czy miejsce przeprowadzenia rewizji celnej towaru było tożsame z miejscem prowadzenia ewidencji zabezpieczenia generalnego, gdyż Dyrektor IAS w Poznaniu nie był właściwy do udzielenia pozwolenia na złożenie przez Zgłaszającego zabezpieczenia generalnego (we wniosku o wydanie takiego pozwolenia Zgłaszający ma obowiązek wskazać miejsce prowadzenia ewidencji), nie wskazywano adresu miejsca przeprowadzania rewizji w Protokole z rewizji albo nie sporządzano Protokołu z rewizji.

- w 4 przypadkach miejsce prowadzenia ewidencji zabezpieczenia generalnego było tożsame z adresem lokalizacji towaru, wskazanym w Powiadomieniu przez Zgłaszającego.

W Oddziale Celnym w Poznaniu 5 powiadomień na 1.429 zostało objętych dyrektywą ze wskazaniem zakresu kontroli zgłoszenia „rewizja całkowita/częściowa pod kątem realizacji procedury uproszczonej”. W żadnym z analizowanych przypadków, rewizja całkowita pod kątem realizacji procedury uproszczonej nie objęła swym zakresem weryfikacji poprawności saldowania kwoty referencyjnej zabezpieczenia generalnego przez przedsiębiorcę. Natomiast w OC w Kaliszu żadne zgłoszenie nie zostało objęte taką dyrektywą, tj. zarówno automatyczną jak i ręczną analizą ryzyka.

Naczelnik WUCS w Poznaniu wyjaśnił, że weryfikacja w zakresie rewizji towarów dotyczy kontroli fizycznej towarów, czyli ustalenia rodzaju, ilości towarów z natury i następnie sprawdzenie, czy stwierdzony w wyniku rewizji stan jest zgodny z danymi zawartymi w zgłoszeniu celnym. Kontrola stanu salda zabezpieczenia nie leży w zakresie rewizji towarów, zaś miejsce przeprowadzenia rewizji towarów nie musi być tożsame z miejscem prowadzenia ewidencji saldowania zabezpieczenia. Ponadto, Naczelnik WUCS w Poznaniu wskazał na wytyczne „Uproszczenia – tytuł V Unijnego Kodeksu Celnego, Wytyczne dla państw członkowskich i przedsiębiorców”, z których wynika, że w przypadku zabezpieczenia generalnego zwolnienie towarów nie jest uwarunkowane monitorowaniem zabezpieczenia przez organy celne. W przypadku dopuszczenia do obrotu organy celne monitorują kwotę zabezpieczenia na podstawie zgłoszeń uzupełniających, zgodnie z art 157 ust. 1 RW-UKC. Dodał także, że nigdy nie pojawiła się w systemie dyrektywa dotycząca konieczności przeprowadzenia kontroli saldowania zabezpieczenia. Naczelnik WUCS w Poznaniu podkreślił, że "kontrola poprawności saldowania kwoty zabezpieczenia" znajduje się w "Planach kontroli" w stosunku do firm posiadających uproszczenia (m.in. wskazanym w art. 182 UKC) i jest realizowana przez właściwe komórki Pionu Kontroli Celno-Skarbowej i Analityki tut. urzędu. W toku tych kontroli, analizie podlegają wyciągi z ewidencji zabezpieczeń dotyczące wytypowanych zgłoszeń celnych. Weryfikacja polega na porównaniu kwoty należności wynikających ze zgłoszeń celnych z kwotami obciążenia zabezpieczenia oraz prawidłowości zwolnienia tego zabezpieczenia. Tym samym następuje weryfikacja wysokości kwoty referencyjnej.

Jak wynika z danych zawartych w systemie ZISAR oraz w protokołach z kontroli, w 2021 r. w zakresie „poprawności saldowania kwoty zabezpieczenia”, w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym komórki Pionu Kontroli Celno-Skarbowej i Analityki przeprowadziły 7 kontroli wobec firm posiadających uproszczenia, o których mowa m.in. w art. 182 UKC. W przypadku 3 firm stwierdzono uchybienia – tj. 42,86%. Wynik ten wskazuje na to, że w kontrolowanym obszarze pojawiło się ryzyko nadużyć, w zakresie prawidłowego saldowania zabezpieczeń generalnych przez przedsiębiorców. W tym zakresie, Naczelnik WUCS w Poznaniu nie zidentyfikował ryzyka.

W kontrolowanym obszarze ustalono, że Oddziały Celne w Poznaniu i w Kaliszu nie weryfikowały w 2021 r. poprawności saldowania zabezpieczenia generalnego

w uproszczeniu dotyczącym wpisu do rejestru zgłaszającego, na etapie obsługi Powiadomienia o przedstawieniu. Dotyczy to zarówno zabezpieczenia generalnego złożonego do procedury dopuszczenia do obrotu, jak również w sytuacji, gdy po przedstawieniu towaru następuje „krótkotrwałe” czasowe składowanie towaru.

IV. Uprawnienia pracowników do systemów informatycznych

Zgodnie z zapisami Procedury Zarządzania Użytkownikami w Automatycznym Systemie Eksportu (AES) i Automatycznym Systemie Importu (AIS) zakres uprawnień w Systemie wyznacza kierownik komórki organizacyjnej będący bezpośrednim przełożonym pracownika. Dostęp do zasobów Systemu oraz jego zakres musi wynikać z potrzeby realizowania przez pracownika powierzonych zadań. Odebranie uprawnień użytkownikowi systemu następuje z chwilą:

- przeniesienia służbowego wraz ze zmianą zakresu obowiązków,
- ustania stosunku służbowego/pracy,
- rażącego naruszenia bezpieczeństwa danych przez użytkownika,
- stwierdzenia braku racjonalności posiadania dostępu.

Na podstawie wykazu funkcjonariuszy pełniących służbę w OC w Poznaniu oraz w OC w Kaliszu, uzyskanym z Referatu Kadr i Administracji Personalnej IAS w Poznaniu, wytypowano do próby 7 funkcjonariuszy z OC w Poznaniu oraz 4 funkcjonariuszy z OC w Kaliszu, celem zweryfikowania czy posiadali stosowne uprawnienia do systemu AIS/IMPORT.

W wyniku analizy przedłożonej dokumentacji ustalono, że:

- w Oddziale Celnym w Poznaniu spośród 7 wytypowanych funkcjonariuszy:
 - 2 funkcjonariuszy nie posiadało dostępu do systemu AIS:
 - kierownik Oddziału Celnego w Poznaniu,
 - funkcjonariusz, który zakończył służbę w Oddziale 28 lutego 2021 r.,
 - 5 funkcjonariuszy posiadało stosowny dostęp do systemu AIS, w tym:
 - 2 funkcjonariuszy pełniło służbę w Oddziale przez cały 2021 r.,
 - 2 funkcjonariuszy rozpoczęło pełnienie służby w Oddziale w trakcie roku 2021 r. - stosowne uprawnienia zostały nadane w okresie do 11 dni od daty rozpoczęcia służby,
 - 1 funkcjonariusz zakończył służbę w Oddziale w trakcie 2021 r. – wniosek o odebranie uprawnień złożono w ostatnim dniu służby funkcjonariusza.
- OC Kalisz – spośród 4 wytypowanych funkcjonariuszy:
 - 3 funkcjonariuszy posiadało stosowny dostęp do systemu AIS – byli to funkcjonariusze, którzy pełnili służbę w Oddziale przez cały 2021 r.,
 - 1 funkcjonariuszka zatrudniona była w Oddziale w okresie od 15 marca 2021 r. do 31 października 2021 r. – wniosek o odebranie uprawnień został złożony przez nowego przełożonego 23 listopada 2021 r.

W powyższym zakresie stwierdzono uchybienie:

1. w 1 przypadku kierownik Oddziału Celnego nie posiadał uprawnień do systemu AIS – w ramach sprawowanego nadzoru zasadnym jest posiadanie takich uprawnień przez kierownika Oddziału.

V. Upoważnienia i pełnomocnictwa

W okresie objętym kontrolą w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu obowiązywała Wewnętrzna procedura postępowania nr 1/2021 Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie zasad przygotowania, ewidencjonowania, przechowywania, monitorowania aktualności i utraty mocy obowiązującej upoważnień do podejmowania czynności w imieniu Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu oraz pełnomocnictw przygotowywanych i wydawanych w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu.

Rejestr upoważnień, pełnomocnictw w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu prowadzony jest w formie elektronicznej (Excel) i przechowywany jest w Dziale Wsparcia (CWW-1).

VI. Realizacja kontroli funkcjonalnych w obszarach działania Urzędu objętych zakresem niniejszej kontroli

Naczelnik Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu poinformował, że saldowanie zabezpieczeń, zarówno w procedurze standardowej, jak i w procedurze uproszczonej, odbywa się automatycznie, tj. bez udziału funkcjonariusza. W związku z powyższym, zakres prawidłowości saldowania zabezpieczeń generalnych nie podlegał w 2021 r. kontroli funkcjonalnej.

W Arkuszu identyfikacji/aktualizacji ryzyka na rok 2021 w Wielkopolskim Urzędzie Celno-Skarbowym w Poznaniu nie określono ryzyka związanego z kontrolowanym obszarem.

Na podstawie § 19 Zarządzenia nr 29/2020 Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu z dnia 27 marca 2020 r. w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania Systemu Kontroli Zarządczej w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu i podległych Urzędach woj. wielkopolskiego został sporządzony „Plan działalności Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu na rok 2021”. Naczelnik WUCS w Poznaniu przedłożył wersję edytowalną (format Excel) bez wymaganej, zgodnie z § 19 ust. 4 Zarządzenia nr 29/2020 DIAS w Poznaniu akceptacji Naczelnika. Naczelnik WUCS wyjaśnił, że z przyczyn spowodowanych najprawdopodobniej okresem zmian na stanowisku Naczelnika WUCS, Plan działalności Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu na rok 2021 nie został opatrzony podpisem ówczesnego Naczelnika. Oprócz ww. dokumentu, obecny Naczelnik (powołany na stanowisko 15 marca 2021 roku) pismem z 23 marca 2021 roku przekazał osobom kierującym komórkami organizacyjnymi urzędu - celem realizacji - „Wyciąg z Planu działalności Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu na rok 2021”.

W Planie działalności WUCS w Poznaniu na rok 2021 nie określono celów/mierników, które dotyczyłyby kontrolowanego obszaru.

W powyższym zakresie stwierdzono uchybienie:

1. Plan pracy Urzędu na 2021 r. nie uzyskał akceptacji Naczelnika Urzędu, co stanowi naruszenie zapisów § 19 ust. 4 Zarządzenia nr 29/2020 DIAS w Poznaniu w sprawie organizacji i zasad funkcjonowania Systemu Kontroli Zarządczej w Izbie Administracji Skarbowej w Poznaniu i podległych Urzędach woj. wielkopolskiego.

VII. Informacje dotyczące kontroli zewnętrznych oraz informacje przesyłane do wiadomości Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu

Nie odnotowano zewnętrznych kontroli w zakresie *prawidłowości saldowania zabezpieczenia generalnego*.

Kontroli poddano wywiązanie się z obowiązku nałożonego przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu pismem nr 3001-IWW1.090.1.2021 z dnia 22 stycznia 2021 r. dotyczącego przekazywania informacji w zakresie kontroli zewnętrznych. W Księżce kontroli WUCS w Poznaniu odnotowano 1 kontrolę zewnętrzną, przeprowadzoną przez Najwyższą Izbę Kontroli w zakresie „Skuteczność działań w zakresie usprawniania poboru podatku VAT” – informacja została przekazana do Dyrektora IAS w Poznaniu.

VIII. Informacja dotycząca trybu składania petycji, skarg i wniosków oraz informacja dotycząca przyjmowania obywateli w sprawach skarg i wniosków

Podczas czynności kontrolnych stwierdzono, że na tablicy ogłoszeń w kontrolowanym Urzędzie znajduje się informacja dotycząca trybu składania skarg i wniosków oraz informacja dotycząca przyjmowania obywateli w sprawach skarg i wniosków.

[dowód: akta kontroli poz. 8 SZD]

W skontrolowanym zakresie stwierdzono:

1. Kierownik Oddziału Celnego nie posiadał uprawnień do systemu informatycznego AIS.
2. Plan pracy Urzędu na 2021 r. nie uzyskał akceptacji Naczelnika Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu.

Informacja o zgłoszonych zastrzeżeniach do projektu wystąpienia pokontrolnego
--

Naczelnik Wielkopolskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Poznaniu nie wniósł zastrzeżeń do ustaleń kontroli zawartych w projekcie wystąpienia pokontrolnego.

**Zalecenia i wnioski dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości
lub usprawnienia funkcjonowania kontrolowanego urzędu**

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu zaleca:

1. W ramach sprawowanego nadzoru uzyskać dostęp do systemu informatycznego.
2. W związku ze zmianą na stanowisku Naczelnika Urzędu odstąpiono od zalecenia.
3. Dokonać identyfikacji ryzyka we współpracy z komórką nadzorującą, wypracować wspólne stanowisko oraz określić tryb postępowania w celu jego zminimalizowania.
4. Wzmocnić prawidłowy przepływ informacji w obszarze, w którym prowadzone są kontrole i audyty poprawności saldowania zabezpieczeń generalnych w uproszczeniach.
5. Przeprowadzić kontrolę funkcjonalną w zakresie stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień w terminie 9 miesięcy od dnia udzielenia informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych oraz zobowiązuje Naczelnika Urzędu do przekazania informacji o rezultatach wdrożenia zaleceń pokontrolnych.

**Ocena wskazująca na niezasadność zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji
przez osobę odpowiedzialną za stwierdzone nieprawidłowości**

Pouczenie

Stosownie do przepisu art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020, poz. 224) od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Termin złożenia informacji

W przypadku stwierdzonych uchybień bądź nieprawidłowości w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego należy poinformować Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Poznaniu o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, uchybień.

PODPIS DYREKTORA IZBY ADMINISTRACJI SKARBOWEJ

Z up. Dyrektora
Izby Administracji Skarbowej
w Poznaniu

Zastępca Dyrektora
Adam Barciszewski
(podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym)

Kwalifikowany podpis elektroniczny ma skutek prawny równoważny podpisowi własnoręcznemu (art. 25 ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE).

Korespondencję otrzymują

1. Adresat - elektronicznie
2. aa

Do wiadomości – wyłącznie drogą elektroniczną

1. Z-ca DIAS – Adam Barciszewski
2. Z-ca DIAS – Magdalena Graczyk
3. Z-ca DIAS – Dariusz Strugliński
4. Z-ca DIAS – Anna Urbaniak-Schneider
5. Dział Obsługi Przedsiębiorców w zakresie Cła, Pozwoleń i Czynności Audytowych (ICC)
6. Wydział Kontroli Podatkowej, Kontroli Celno-Skarbowej i Nadzoru nad Czynnościami Sprawdzającymi oraz Zarządzania Ryzykiem (ICK)
7. Dział Wsparcia Zarządzania (IWZ)